

## **Sladkovodný slimák - *Pomacea spp.* (anglicky „Apple snail“) predstavuje vážne riziko pre mokrade v južnej Európe.**

**Sladkovodný slimák - *Pomacea spp.* môže mať obrovské dôsledky pre biodiverzitu, ak sa usadí v sladkovodných mokradiach južnej Európy. Predstavuje vysoké riziko ohrozenia pre druhy ak sú obojživelníky a niektoré už ohrozené druhy, ako aj pre rozmanitosť pôvodných druhov a biotopov. Invázia slimákov by tiež mohla ohroziť ekosystém postihnutých mokradí, ako dodávky kvalitnej sladkej vody a reguláciu škodcov a chorôb. To sú niektoré zo záverov hodnotenia rizika pre životné prostredie EFSA sladkovodných slimákov z rodu *Pomacea*.**

V roku 2010 slimáky napadli ryžové polia v delte rieky Ebro v Španielsku. Do tej doby neboli prítomné vo voľnej prírode v EÚ a neboli regulované. Invázia sa stále šíri do delty rieky Ebro napriek kontrolám a eradikačným opatreniam zavedených na ryžových poliach. Slimáky z rodu *Pomacea* sú teraz považované za hrozbu pre sladkovodné mokrade na juhu Európy. EFSA vykonal hodnotenie rizika, pričom prvýkrát využil svoje **Pokyny týkajúce sa posúdenia rizika pre životné prostredie (ERA) škodcov rastlín** (<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2460.htm>), ktoré sa zameriava na možné riziká ako pre biodiverzitu a ekosystém. Panel pre zdravie rastlín (PLH) vykonal dve hodnotenia: jedno pre krátkodobý horizont (5 rokov) a jeden pre dlhodobý (30 rokov).

S ohľadom na biodiverzitu sú hlavnými závermi Panelu:

- Pre genetickú diverzitu a natívnu druhovú rozmanitosť je riziko označené ako „významné“ z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska;
- Pre prirodzené prostredie je riziko masívne v krátkodobom horizonte a významné v dlhodobom horizonte;
- U ohrozených druhov a biotopov s vysokou hodnotou je riziko masívne v krátkodobom i dlhodobom horizonte;
- Celkové riziko pre biodiverzitu je masívne v krátkodobom horizonte a významné v dlhodobom horizonte.

V súvislosti s ekosystémovými službami dospel Panel k nasledovným záverom:

- Riziko genetických zdrojov, regulácie klímy, regulácie škodcov a chorôb a opelenia je mierne v krátkodobom i dlhodobom horizonte;
- Riziko pre potraviny je mierne v krátkodobom horizonte a významné v dlhodobom horizonte;
- Pre reguláciu vody a erózie riziko je významné v krátkodobom i dlhodobom horizonte;
- Riziko pre sladké vody je masívny v krátkodobom i dlhodobom horizonte;
- Pre kolobeh živín a fotosyntézu a primárnu produkciu makrofytov je riziko masívne v krátkodobom horizonte a významné v dlhodobom horizonte;
- Celkové riziko pre služby ekosystému je významné v krátkodobom i dlhodobom horizonte.

### **Čo sú to ekosystémové služby?**

Ľudia majú z ekosystému prospech v mnohých ohľadoch. Tieto výhody sú súhrnne označované ako ekosystémové služby. Koncept bol propagovaný začiatkom 21. storočia cez Millennium Ecosystem Assessment (<http://www.millenniumassessment.org/en/Index-2.html>). To spojilo ekosystémové služby do štyroch rozsiahlych kategórií:

- *predpoklad*: ako je výroba potravín a voda;
- *regulácia*: ako je napríklad riadenie klímy a choroby;
- *podpora*: ako je kolobeh živín a opel'ovanie plodín; a
- *kultúrne*: ako sú napríklad rekreačné prínosy.

Posúdenie Panelu nebralo do úvahy poslednú kategóriu, pretože nie je v jeho kompetencii.

### **Prečo sú makrofyty tak dôležité?**

Slimáky z rodu *Pomacea* sa nenásytne živia na makrofytoch. Makrofyty sú vodné rastliny, ktoré hrajú kľúčovú úlohu v kolobehu živín, pôsobia ako prírodné "biofiltre", ktoré zabezpečujú kvalitu vody v sladkovodných ekosystémoch. Makrofyty zamedzujú rast fytoplanktónu, čo bráni rozvoju toxických rias, a taktiež hrajú dôležitú úlohu pri asimilácii dusíka, fosforu a ťažkých kovov, a pri udržiavaní pH vody. Početné zníženie makrofytov môže viesť k výraznému narušeniu ich funkcie. To môže mať vážne dôsledky pre prežitie druhov rýb, ako sú kapor, štika a lieň, ktoré sa živia makrofytmami a mikro bezstavovcami pre ktoré sú hostiteľmi, a lov vtákov, ako napríklad rybárik riečny.

Intenzívnou produkciou fytoplanktónu sa môže tiež zvýšiť hodnota pH vody na toxickú úroveň, ktorá ohrozuje ryby a obojživelníky; a znížiť hladina kyslíka - spôsobená rozkladajúcou sa rastlinnou hmotou – čo môže zvýšiť hladinu úmrtnosti rýb a inhibovať reprodukciu. Okrem toho je pravdepodobné, že slimáky budú priamym predátorom pre vajcia obojživelníkov a pre vodných bezstavovcov, ako sú červy.

Vedecké stanoviská je dostupné na webovom sídle EFSA.

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3641.htm>

### **Link na web EFSA:**

[http://www.efsa.europa.eu/en/press/news/140430a.htm?utm\\_source=alerts&utm\\_medium=email&utm\\_content=all&utm\\_campaign=aih](http://www.efsa.europa.eu/en/press/news/140430a.htm?utm_source=alerts&utm_medium=email&utm_content=all&utm_campaign=aih)

### **Pre otázky zo strany médií, prosím kontaktovať:**

EFSA Media Relations Office

Tel. +39 0521 036 149

E-mail: [Press@efsa.europa.eu](mailto:Press@efsa.europa.eu)